

ETH DIARI

Numerò 34
Dimars 16 de hereuèr 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

DÈTZ ASPIRANTS D'ARAN, D'UN TOTAU DE 8.293, ENTÀS 765 PLACES DERA XIII PROMOCION DES MÒSSOS D'ESQUADRA

Dètz aspirants, nau òmes e ua hemna, son es candidats residents en Aran qu'an presentat era sua sollicitud entath Departament de Governacion dera Generalitat de Catalonha entà poder accedir tara 13au convocatòria d'entrada tàs Mòssos d'Esquadra.

En tot Catalonha i a agut un totau de 8.293 personas qu'an presentat ua instància entà optar entà ua des 765 places dera actuau promocion. Açò supause que s'an presentat 1.130 instàncies mès qu'un an endarrèr.

Era convocatòria dera XIIIau promocion se publicuèc en DOGC deth passat 8 de gèr, tau com acordèc era Junta de Seguretat de Catalonha. Coma principau nauetat en aguesta convocatòria cau dèder que s'apugèc era edat maxima d'accès enquias 35 ans. Deth totau d'instàncies presentades, 7.107 (eth 85,7%) corresponen a òmes e 1.186 (14,3%) a hemnes. Ena província de Barcelona s'an presentat 5.445 sollicituds (eth 65,7% deth totau), 1.170 en Girona (14,1%), 928 en Lhèida (11,2%) e 750 en Tarragona (9%).

Era mieja d'edat des aspirants ei de 25 ans. Eth termini entà presentar es instàncies acabèc eth 28 de gèr e era prumèra pròva deth procès de seleccion se harà eth 6 de març.

Es pròves de seleccion auràn tres fases. Era prumèra seràn es pròves selectives e eliminatòries; aguestes pròves son es de cultura generau, aptitud e personalitat; es de lengua catalana, es pròves fisiques, er examen medicau, era avaloracion deth candidat e era entrevista personau.

Era dusau fase serà eth cors selectiu ena Escòla de Policia de Catalonha, qu'aurà ua durada maxima de nau mesis. Era tresau fase serà eth periòde de practiques de dotze mesis.

Entre es aspirants qu'òpten tà ua plaça s'an presentat quate membres deth Còs Nacionau de Policia, 14 pompièrs o guardes forestaus, 67 guàrdies civius, 69 professionals des Fòrces Armades, 279 membres des policies lo-caus e 456 susvelhants de seguretat.

IBARRETXE CONDICIONE ERA COOPERACION ENTRE ES NACIONALISTES BASQUI AR ABANDON COMPLÈT DERA VIOLÈNCIA

Eth lendakari, Juan José Ibarretxe, afirmèc qu'a de "desparèisher complèta-ment era violència", sigui quina sigue, e avertic que s'açò non passe se "damnatjarà irremediablament er illusionant intent" d'un tra-

ba l h a m a s s a entre es fòrces nacionalistes basques e "eth projècte de país" que cau bastir "entre toti, naciona-listes e n o n -naciona-listes". Ibarretxe, que tornèc a dèder que cre ena patz e qu'eth sòn proposit ei "lutar fèrment" entà arténher aguest objectiu, hec aguestes afirmacions dempús d'entrevistà-se per prumèr còp tamb eth president catalan, Jordi Pujol, en prumèr viatge institucionau qu'a hèt entad aguesta comunitat d'ençà qu'ei eth nau president basc. Aguesta entrevista s'a celebrat un dia abantes que Pujol viatge tà Madrid entà amassà-se tamb eth president José María Aznar. Pujol tanben s'entrevistèc eth darrèr diuendres tamb eth president deth PNB, Xabier Arzalluz. Dempús dera trobada, que se celebrèc en burèu oficiau de Pujol, en Palai dera Generalitat, eth lendakari liegec ua declaracion institucionau, prumèr en euskera e dempús en castelhan. Andús presidents anèren dempús entara Casa des Canonges, residència oficiau deth president catalan, an-nèxa ath Palai dera Generalitat, a on Pujol au-fric un dinar ath lendakari.

Esperança ena trèva

Pujol, qu'arregraïc a Ibarretxe era deferència qu'a agut tamb eth pòble de Catalonha e era presidència dera Generalitat per auer hèt era sua prumèra visita institucionau entad aguesta comunitat, se felicitèc pera mantiença dera trèva d'ETA e expressèc era sua confiança en qu'en "un futur non guaire luenhenc s'aurà des. hèt tota sòrta de violència". Eth president "celebrèc" qu'era naua situacion creada se visque en País Basc tamb "ua grana illusion e de manera esperançada". D'aute costat, eth govèrn dera Generalitat e eth sòn president sabem e compremem qu'aguest procès de patz non serà pas facil ne tanpòc non podem demorar que se hège tamb tota era rapidessa que toti desiraríem. Toti coneishem d'audi cassi de violència plan longa, plan intensa e fòrça traumatisanta dera societat que, entà gessé-ne an agut e an de besonh de temps", senhalèc Pujol, qui rebrembèc es trebucs tamb es que pataquege eth procès de patz en Irlanda. Per aquerò, eth president catalan non descarte qu'en procès de patz en Euskadi poguen aparèisher tanben quauqui trebucs, tot e que confie en que se poderàn suspassar. "Toti sabem que quan un coche va a 180 o 200 per ora, non s'arture en 25 mètres. Açò tanben ac auem de comprèner e mos cau expressar era nòsta disponibilitat en ajudar en tot çò que pogam, que segurament ei pòc, mès coma mi-nim ajudar tamb era nòsta comprension", as-segurèc. Pujol confirmèc era confiança que li mereish eth nacionalisme democratic basc, e subergessec era contribucion qu'a realisat entà que se pogue establir era trèva e se podesse cercar camins de "superacion entà tostemp" deth conflicte basc. Ath delà, destaquèc era bona relacion que tostemp i a agut entre eth pòble de Catalonha e eth pòble basc, e entre andús govèrns, en tot indicar qu'era visita d'ager d'Ibarretxe ei ua garantia de "mutua comprension e entèsa".

Enterrament de Carles Sabater

Miei milèr de personas assistiren ager peth maitin tàs funeraus deth cantant de Sau, Carles Sabater, celebradi en cementèri de Colhseròla de Barcelona. Sabater siguec incinerat e es sues cendres se depausaràn en Lhangà. Eth cantant de Sau e coneishut actor moric ena maitiada de diuendres tà dissabte en Vilafranca dempús d'acabar eth prumèr concèrt dera sua naua gira.

COLABORACIONS PERSONAUS

Delàger, diuendres, ena Universitat de Lhèida, eth deputat en Parlament de Navarra e membre dera mesa nacionau d'Herri

Batasuna, Jaime Iribarren, parlaue entàs estudiants sus eth procès dubèrt hè quauquimesi en Eukal Herria. Cèrtaments, cau d'èder que non mos diguec cap guaire de nau: sabem se quin ei eth discors public d'Euskal Herriarrok se escotam un shinhau era ràdio e legem es papèrs. Mès dilhèu çò de mès estonant ei era impression diferenta que podem recèber d'ua persona que garde es causes de laguens deth conflicte. Pensi que, s'eth sentiment qu'ère transmetut per Iribarren ei, coma sembla qu'ei, compartit per guairi sectors politics e sociaus en País Basc, es causes an cambiat en un sentit qu'es que nomentam partits estataus, o mèsleu espanholistes, non pòden dejà artèner a reconduir. Es nacionalistes bascos semblen determinadi a decidir per eri madeishi: era frasa que Iribarren didie un còp e un aute ère ua causa coma "a nosati mos ei parier": sustot, parier çò que diguen en Madrid. Da era impression qu'en Madrid non s'a bric comprenut çò que passau en País Basc; non se comprenie en temps de Franco ne dempús de Franco, e qu'encara mens se compren ara qu'ETA a anonciat que deishau era luta armada. Da era impression qu'era dinamica dera violència ère mès comòda entara analisi centralista. Me demani se a cap de sentit voler que sigue ignorat que centenars de milèrs de personas gessen en carrèr entà demanar qu'es presoèrs bascos poguen èster pròp de casa (tanben centenars de personas gesser en entà demanar era patz dempús dera mòrt de M.A. Blanco, mès, segontes eth ministre d'ahèrs interiors, es qu'auien d'es-

cotar aquera demanda non i demorèren cap indiferents); me demani entà qué ac amaguen es mejans informatius oficiaus; ei dilhèu qu'eth govèrn centrau vò contunhar de portar era pression ath punt qu'es companhs d'aqueri presoèrs agen de tornar a préner es armes? Cada còp mès sembla qu'es nacionalistes bascos ven as presoèrs d'ETA coma victimes (jamès comparables, cèrtaments, as mòrts qu'eri madeishi an causat) d'ua incomprension prohonda. A mesura que passe eth temps e es armes siguen desbrembades, non creisherà mès e mès eth sentiment de non èster comprenudi? Era gessuda, en tèrmes psicologics, d'aquera situacion, non ei cap acceptar, coma se diguèssim, que i a un hilh ena familia que siguec pro lhòco entà préner ua pistòla e aucir a quauquarrès, e que nosati non i podiem hèr arren (qui volerà acceptar qu'aquerò siguec entà non arren?); per contra, eth sentiment mèsleu ei que i a un hilh que siguec pro valent, o pro innocent, entà portar ara accion un pensament compartit. Arrés non volerà cap desdidè-se d'aqueres idies compartides. Era paradòxa que dilhèu en Madrid non ven ei que poirie èster qu'es bascos cerquen ua gessuda que non passe cap pera venjança. Çò que les hè mès pòur ara, as senhors deth PP e deth PSOE, ei aquera actitud de "mos ei parier" que didia naut. Se compren que non volguen hèr cap de gest en çò que tòque as presoèrs: son un mejan entà afirmar ua posicion de fòrça. Mès era paradòxa i ei tostemp: en voler forçar era umiliacion des nacionalistes se tròben qu'aqueri responen en tot afirmar era independéncia des pròpies decisions. Era creacion dera assemblada de municipis e era cession des installacions entath parlament kurd en exili son dues situacions a on es papèrs respectius demoren clars. Entà suspresa sua, es nacionalistes espanhòus se tròben qu'es *abertzales* tanben saben hèr politica sense ETA... Veiram.

Jordi Suils

NÒTES DES ENTITATS E ASSOCIACIONS

ES CORBILHUÈRS CANTAIREs DE LES

Es Corbilhuèrs Cantaires de Les, membres dera Associacion Culturau Es Corbilhuèrs de Les, an premanit un projècte entara elaboracion d'un CD de cançons araneses. Eth CD serà compausat d'un dotzenat de cançons pròpies deth sòn repertòri abitau. Pretenen tamb aguesta iniciativa en registrar aqueres cançons que mès les identifiquen e que son mès coneishudes en Aran, com "Era mia oelhèra", compausada per Joan Benosa a començaments deth sègle XX, o "Non plores Tonet", de Rafaèl Nart e Arjò, atau coma tanben dar a conèisher cançons de creacion pròpia e der auviatge musicau gascon. Ei possible qu'eth CD includisque tanben bèth nadalet inter-

pretat pera corau infantiu d'Es Corbilhuèrs, que recep eth nòm d'Es Corbilhonets.

Entar arranjament musicau e vocau d'aguest nau trabalh, eth grop trabalharà amassa tamb eth sòn director musicau, eth music bearnés Jan Francés Tisner, que ja collaborèc tamb eth grop en sòn prumèr enregistrament, eth disc que pòrte per títol: *Aran cante Gasconha*.

Eth pressupòst totau deth CD vire ath torn d'1.800.000 pessetes e ja s'a sollicitat era ajuda economica dera maxima institucion aranesa, eth Conselh Generau d'Aran, pr'amor qu'aguesta s'a significat per amiar a tèrme, darrèrament, ua politica de supòrt ara produccion musicau deth país, çò qu'a motivat qu'Es Corbilhuèrs agen presentat aguest nau projècte.

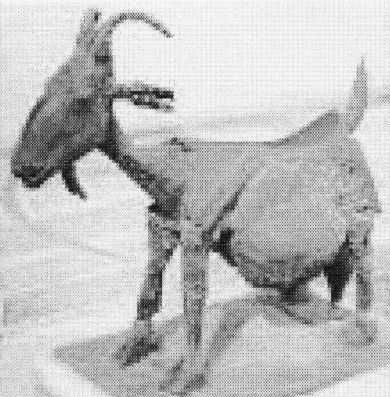
En principi se vò hèr ua tirada de 1000 disques, tot e qu'encara non s'a decidit n'eth dessenh deth

cupertadèr n'eth títol definitiu ara demora dera responsa deth Conselh Generau d'Aran sus quina serà era sua possibla col·laboracion economica.

Es Corbilhuèrs Cantaires volerien trèir eth CD en mercat abantes dera fin der an, e non descarten de demanar tanben col·laboracions entath sòn finançament a d'autes institucions e empreses privades deth país.

ERA BLAGADERA D'ARAN

...tamb perdon

Tota era redaccion deth diari qu'a era grip. Açò, explicat en clau periodistica, vò d'èder qu'èr baishi de defenses, e en tot jogar, inclús coma li passe ara oposicion en Aran, mos hèm era estramunqueta nosati madeishi e estrapussam tamb era informacion. Mos explicaram: es periodistes escriuem, dempús es articles en aranés son corregits e es escrits en catalan o castelhan son reviradi en aranés. Mès que i a tant de trabalh, sustot ara qu'emprinciam es suplementes era *ola electorau* e eth suplement escolan, que quauques correccions son hètes tan prigondament qu'a viatges generen discussions tamb es sòns autors. Per exemple, er equip editoriau qualifiquèc, **suenhosament**, un cargue deth Conselh coma **lit nere**, en tot hèr un simil tamb aqueth conde de Grimm. Mès es nòsti traductors, que son gent illustrada, ac cambieren peth **lit lèg**. Ac heren perque eth conde ei atau reament. Oh! Sense qu'es traductors ac sabessen auien creat un problèma mès dramatic, mès gran deth que j'auiem creat nosati, es qu'escriuem, en criticar eth subjècte en qüestion, perque s'auie opinat sus eth sòn aspècte personau. E en Aran un ac pòt suportar tot. Ei possible didé-li a un politic qu'ei un prepotent, que non se guanhe eth jornau, qu'amasse negòcis privats e publics, que presidís organismes sonque tà travar eth sòn foncionament... Mès quan un va de **guaperes**, didé-li **lit lèg** qu'ei tocà-li era morau. Es editorialistes d'aguesta casa son descon-

certadi. Non s'auien trobat jamès aguesta sòrta de personatge public. Era critica o denòncia des irregularitats e era negligéncia des deishes heireds, e corresponen tamb era frase: "tamb es critiques, aciu qu'èr plan tranquils". Ah! mès se critiques era sua faïçon tot qu'espete. Era frase, prigondament interiorisada: "que s'a creigut aguest tipe, de dobtar deth mèn *look* e des mèns encants", a estat era capièra. E eth sindic a estat *rotund*: "ETH DIARI s'a d'investigar! Voi saber d'a on gessen es 'misses'!" (Esclariment: eth sindic vò d'èder es sòs).

E qu'èr convençudi que çò que met mès nervios es nòsti politics non son pas es articles ben documentadi, n'es editoriaus critiques, ne pas es blagaderes mès o mens engenhoses. Çò que les met mès nervios qu'ei meté-se tamb era sua faïçon, tamb es sòns tics e segur que çò que mens suportaràn seràn es sues caricatures ben illustrades e es remouquets sus eri. Perque ei vertat, qu'ei pas çò de madeish qualificar quauquarrès de **lit lèg**, que diboishà-lo com un **adonis**, qu'a ua faïçon coma d'aué-se empassat ua escampa, qu'en tot passejar salude a toti coma se siguesse eth candidat de non se sap massa ce de qué, en tot se garde, com se siguessen un continu miralh, enes veirines des botigues deth país. Tranquils, es dera oposicion son iguals!. E nosati segurament tamben. Nosati qu'èr uns impresentables, capables de hèr

un diari entà fòter ath país, en tot obligà-lo a liéger. Nosati qu'èr uns shordanti, capables de denunciar irregularitats, quan ei miellhor non voludar çò que toti saben. Segur que mos harie gatalheues en vrente que se metessen personaument tamb nosati. Mès, saben ce quina ei era diferéncia? Un politic ei un personatge public e ei consubstanciau ath sòn ofici que le guarden e le critiquen, inclús era sua faïçon.

Parlant de faïçons e de bastrussi, apareish guanhador eth **super de Vaqueira**, que dempús de trenta dies de recèber **ETH DIARI**, tornèc toti es numeròs **destruïts** as nòsti comerciaus. Ei era devolucion mès malaisida d'entèner. Ja mos còste comprèner aquera botiga d'**Arties** qu'en lòc de véner eth diari, pendent un mes lo regalèren; segurament eri quederen plan ben, mès eth prètz l'auem agut d'asomir nosati. Mès que còste plan d'entèner er esperit destructiu d'aguest super de Vaqueira que despartis **punets**, o '**besos**', tàs visitaires, mès qu'ei capable de destruir era marchandisa periodistica en aranés e dempús non ne vò saber arren des maus e damnatges. Mès despènes, mès sòs e mès incognites tath sindic. Professionaument parlant çò de mès *trist* ei aqueth librèr capable d'amagar eth diari jos eth taulèr quam hèm ua critica ara associacion qu'eth co-lidèr. Es numeros 'canten': ges ua critica enes amassades sus **Tuca**, es diaris despareishen des expositors e era devolucion ei totau. E çò de miellhor ei era menaça que se mos hè, de viua votz per part deth librèr, en tot assegurà-mos qu'ena publicacion dera sua associacion mos deisharà 'verdès'. S'ac hèr qu'auram trionfat! Maugrat que mos critiquen, que mos diguen cu de padena e *pipiols*, tot e que mos di-

guen aquerò tan ofensiu e pòg solidari qu'ei qu'eri hè mès temps que demoren en país que nosati, ne seram orgulhosi, les felicitarim e mos agradarà prebotjar eth debat public e auer trèit des amassades pòc clares e de mieges vertats un tèma tan besonhós de resòler de forma professionau com ei eth dera dubertura de Tuca. Perque maugrat que i a gent en Aran que se hè un embolh, s'embarre en eth madeish coma se siguesse **reconhat en un plumièr** e li hè pòur era premsa plurau e independenta. S'imagina eth lector ua naua publicacion en aranés entà criticà-mos? Se vos platz, hètz-la; serie plan bon entara normalisacion dera lengua! Auetz tot eth nòste emparament.

D'aute biais, era oposicion nacionau d'Aran contunhe eth sòn pelegrinatge particular en Barcelona en tot visitar eth exbaile olimpic. Aué i va er intellectuau, deman eth deth super, a londeman eth baile que pòrte un peish jos eth braç... e açò se permuta tanti viatges coma volgatz pendent eth mes. E es causes de casa en *suspens*. Eth sindic en Estrasborg e era oposicion sense sabèc.

Qui òc que se'n dèc compde siguec eth president Pujol dera *patada* ath cu, en forma de declaracion, qu'eth senhor sindic li dèc ath dejà exdirector generau de Mieï Naturau dera Generalitat, senhor Jordi Peix, en escadença deth sòn adiu dera conselheria. Perque, ena plaça Sant Jaume eth binòmi ei clar. Criticar un director generau deth President, maugrat que sigue 'ex', ei coma criticar eth president. E criticar eth president vò d'èder, ara longa, non gèsser ena fòto.

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Europa des Pirineus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num. 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director: Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Pilar Barés e Xavier Gutierrez.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI a Vielha

Tirada: 1000 exemplars.